

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Επιλογές όσον αφορά το όραμα και τον στόχο της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα μετά το 2010»

COM(2010) 4 τελικό

(2011/C 48/26)

Εισηγητής: ο κ. **Lutz RIBBE**

Στις 19 Ιανουαρίου 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ακόλουθη πρόταση:

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Επιλογές όσον αφορά το όραμα και τον στόχο της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα μετά το 2010»

COM(2010)4 τελικό

Το ειδικευμένο τμήμα στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Ιουλίου 2010.

Κατά την 465η σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Σεπτεμβρίου 2010 (συνεδρίαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2010), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με ψήφους 112 υπέρ, 11 ψήφους κατά και 11 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θα προτιμούσε να μην χρειασθεί να συνταχθεί ανακοίνωση με αυτό το περιεχόμενο, αλλά να είχε εφαρμοσθεί η πολιτική υπόσχεση του 2001, δηλαδή να επιτευχθεί έως το 2010 η ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και να υπάρξει μέριμνα για την αποκατάσταση των απολεσθέντων ενδιαιτημάτων. Ωστόσο, ο στόχος αυτός δεν επετεύχθη.

1.2 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει δύο μεγάλες ελλείψεις. Αφενός η διατήρηση της βιοποικιλότητας δεν έχει έως τώρα τεθεί στο επίκεντρο της πολιτικής δράσης, αφετέρου διαπιστώνεται ότι η κοινωνία είναι μεν θετικώς διακείμενη έναντι της διατήρησης της φύσης, αλλά ταυτόχρονα υφίστανται υπερβολικά κενά γνώσης σχετικά με οικολογικά θέματα. Οι δύο αυτές ελλείψεις σχετίζονται μεταξύ τους και θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με το νέο όραμα για τη βιοποικιλότητα.

1.3 Θα πρέπει να εξετασθεί ενδελεχώς εάν η φρασεολογία, η οποία χρησιμοποιείται τόσο στην πολιτική, όσο και από τις ενώσεις, είναι κατανοητή από τους πολίτες. Η «βιοποικιλότητα», το «είδος» ή οι «υπηρεσίες οικοσυστήματος» αποτελούν όρους, οι οποίοι δεν είναι ευρέως κατανοητοί και λίγους εντυπωσιάζουν.

1.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τους φιλόδοξους στόχους που διατυπώθηκαν στην Επιλογή 4 της ανακοίνωσης της Επιτροπής, η οποία εγκρίθηκε και από το Συμβούλιο των Υπουργών Περιβάλλοντος και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες προκειμένου να καταστεί δυνατή η επίτευξη των εν λόγω στόχων στο μέλλον και πρέπει να καθοριστούν εκ των προτέρων οι οικονομικοί πόροι και οι πολιτικές αλλαγές που απαιτούνται⁽¹⁾.

1.5 Καλεί, συνεπώς, την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να μην προσθέτουν απλώς νέα στοιχεία σε παλαιούς στόχους, αλλά να καταρτίσουν επιτέλους σχέδιο δράσης για όλες τις υπηρεσίες της Επιτροπής, το οποίο να είναι δεσμευτικό και να διαθέτει σαφές χρονοδιάγραμμα, ενδιάμεσους στόχους και επαρκείς οικονομικούς πόρους. Ζητεί επίσης να δοθούν οδηγίες σχετικά με τις αλλαγές που θα πρέπει να συντελεσθούν σε επίπεδο κρατών μελών.

1.6 Η διατήρηση της βιοποικιλότητας δεν αποτελεί καθήκον που περιορίζεται μόνο στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής. Αποτελεί και μακροπρόθεσμο οικονομικό ζήτημα και, ως εκ τούτου, θα πρέπει επιτέλους να επιληφθούν και οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών του ζητήματος αυτού.

1.7 Δεδομένων των τρομακτικών ελλείψεων γνώσης στην κοινωνία μας σχετικά με τα οικολογικά ζητήματα, απαιτούνται επίσης μέτρα για την ενίσχυση της πολιτικής που αφορά την εκπαίδευση σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον.

1.8 Η μεταρρύθμιση του προϋπολογισμού, καθώς και ο αναπροσανατολισμός της κοινής γεωργικής και της κοινής αλιευτικής πολιτικής, των Διαρθρωτικών Ταμείων καθώς και άλλων σχετικών τομέων πολιτικής θα αποτελέσουν αντίστοιχες δοκιμασίες για τη σοβαρότητα της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της βιοποικιλότητας.

1.9 Τα έως τώρα περιεχόμενα της νέας στρατηγικής της ΕΕ 2020 δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της διατήρησης της βιοποικιλότητας. Το νέο όραμα για τη βιοποικιλότητα θα πρέπει να καλύψει αυτά τα κενά και να καταστεί μεταγενέστερα αναπόσπαστο μέρος αυτής της στρατηγικής.

⁽¹⁾ Ως προς το πρόβλημα της χρηματοδότησης προγραμμάτων παγκόσμιας εμβέλειας βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ NAT/424 με τίτλο «Αποψίλωση και υποβάθμιση των δασών», σημεία 1.4 και 1.5.

1.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερος σημαντικούς, σε επίπεδο ΕΕ, τους ακόλουθους τομείς δράσης:

- αλλαγές στη γεωργική και στην αλιευτική πολιτική,
- εξασφάλιση και ανάπτυξη του δικτύου Natura 2000,
- δημιουργία και ανάπτυξη «πράσινης υποδομής» μέσω ενός διευρωπαϊκού δικτύου βιοποικιλότητας,
- ενσωμάτωση της βιοποικιλότητας σε όλους τους άλλους τομείς πολιτικής της ΕΕ,
- εκπαιδευτική εκστρατεία σε επίπεδο ΕΕ.

1.11 Είναι αναγκαίο να βρεθούν τρόποι καλύτερης σύνδεσης μεταξύ της γεωργίας και της διατήρησης ειδών· σε μερικά κράτη μέλη υπάρχουν θετικές προσεγγίσεις, οι οποίες πρέπει να αξιολογηθούν και να επεκταθούν μαζικά. Πρέπει να δοθούν στους γεωργούς κίνητρα για την εξασφάλιση αντίστοιχων αποτελεσμάτων.

1.12 Αναμένεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση να προετοιμαστεί δεόντως για τη 10η Διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα και να παράσχει σημαντική συμβολή στο νέο παγκόσμιο στρατηγικό σχέδιο για την προστασία της βιοποικιλότητας μετά το 2010.

2. Η ανακοίνωση της Επιτροπής της ΕΕ

2.1 Η διατύπωση της ανακοίνωσης της Επιτροπής έπρεπε να έχει αυτή τη μορφή, διότι η ΕΕ δεν επέτυχε έναν από τους κύριους περιβαλλοντικούς στόχους της τελευταίας δεκαετίας: το 2001 στο Γκέτεμποργκ το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είχε θέσει ως στόχο - στο πλαίσιο της στρατηγικής για την αειφορία - την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας στην ΕΕ έως το 2010 και επιπλέον τη μέριμνα για την αποκατάσταση απολεσθέντων ενδιαιτημάτων. Ωστόσο, παρά το πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας που εξεδόθη το 2006 και παρά τις αδιαμφισβήτητες επιτυχίες κατά την καθιέρωση του δικτύου NATURA 2000, ο στόχος αυτός δεν επετεύχθη.

2.2 Η παρούσα προς εξέταση ανακοίνωση της Επιτροπής θα πρέπει να θεωρηθεί ως πρώτο βήμα για την υλοποίηση του στόχου αυτού. Στην ανακοίνωση περιγράφονται επιλογές για τη διαμόρφωση του σχεδίου και των στόχων που αφορούν το χρονικό διάστημα μετά το 2010.

2.3 Τα επιχειρήματα υπέρ της προστασίας της βιοποικιλότητας περιγράφονται, τονίζονται και αναγνωρίζονται με διεξοδικό τρόπο. Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνονται ιδιαίτερος το δημοσιονομικό κόστος και οι δημοσιονομικές απώλειες που θα προκύψουν παγκοσμίως λόγω της απώλειας βιοποικιλότητας και κατά συνέπεια υπη-

ρεσιών οικοσυστήματος: στην έκθεση TEEB (The Economics of Ecosystems and Biodiversity) υπολογίζονται ετησίως σε περίπου 50 δισεκατομμύρια EUR (!), οι δε συνολικές απώλειες σε οικονομική ευημερία ίσως φτάσουν το 2050 στο 7 % του ΑΕΠ (!).

2.4 Η Επιτροπή διασαφηνίζει ότι η προστασία της βιοποικιλότητας, όπως και η προστασία του κλίματος, αποτελούν καθήκοντα μακράς πνοής. Για τον λόγο αυτόν θα πρέπει το προς επεξεργασία σχέδιο για τη βιοποικιλότητα να είναι μακροπρόθεσμο (χρονικός ορίζοντας: 2050), ενώ η ΕΕ θα πρέπει - κατ' αναλογία με το διεθνές πλαίσιο - να ορίσει για το 2020 έναν δικό της (ενδιάμεσο) στόχο.

2.5 Για τον «στόχο 2020» παρέχονται στους πολιτικώς υπευθύνους 4 επιλογές με διαφορετικά επίπεδα φιλοδοξίας, ήτοι:

- Επιλογή 1: Σημαντική μείωση του ρυθμού απώλειας βιοποικιλότητας και οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ έως το 2020·
- Επιλογή 2: Ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ έως το 2020·
- Επιλογή 3: Ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ και αποκατάσταση αυτών στο μέτρο του δυνατού·
- Επιλογή 4: Ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ έως το 2020, αποκατάσταση αυτών στο μέτρο του δυνατού και αύξηση της συνεισφοράς της ΕΕ στην αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

3. Γενικές παρατηρήσεις για την έως τώρα πολιτική βιοποικιλότητας της ΕΕ

3.1 Η αξιολόγηση της έως τώρα πολιτικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα οδηγεί σε απογοητευτικά συμπεράσματα.

3.2 Πριν από περίπου 10 χρόνια δόθηκε η υπόσχεση ότι θα αναχαιτισθεί η απώλεια βιοποικιλότητας εντός μιας δεκαετίας και ότι θα υπάρξει μέριμνα για την αποκατάσταση των ενδιαιτημάτων και των φυσικών συστημάτων.

3.3 Υπηρεσίες της Επιτροπής, Επίτροποι καθώς και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος δήλωναν σχεδόν κάθε χρόνο ότι απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες, πέραν των ήδη ληφθέντων μέτρων, ώστε να επιτευχθεί ο καθορισμένος στόχος· ωστόσο οι προσπάθειες αυτές δεν καταβλήθηκαν.

3.4 Πέρυσι έγινε τελικά αποδεκτό ότι ο καθορισμένος στόχος δεν επιτυγχάνεται - γεγονός που δεν εξέπληξε την ΕΟΚΕ. Είχε ήδη αναφέρει σε διάφορες γνωμοδοτήσεις ότι θεωρεί τα πολιτικά μέτρα που έχουν ληφθεί απολύτως ανεπαρκή⁽²⁾.

⁽²⁾ ΕΕ C 195, 18.8.2006, σελ. 88 και σελ. 96, ΕΕ C 161, 13.9.2007, σελ. 53, ΕΕ C 97, 28.4.2007, σελ. 6-11.

3.5 Το γεγονός ότι η ΕΕ δεν πέτυχε τον στόχο της στον τομέα της βιοποικιλότητας δεν οφείλεται σε έλλειψη γνώσεων σχετικά με τις δέουσες ενέργειες ή σε μη ετοιμότητα της κοινωνίας των πολιτών να συμβαδίσουν στα αναγκαία βήματα. Στην ουσία οφείλεται στο γεγονός ότι οι πολιτικοί δίδουν υψηλότερη προτεραιότητα σε βραχυπρόθεσμα οικονομικά συμφέροντα παρά σε μακροπρόθεσμες επιδράσεις των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων. Το γεγονός ότι το οικονομικό μας σύστημα δεν είναι βιώσιμο, αλλά βασίζεται σε κατάχρηση των φυσικών πόρων, γίνεται φανερό και στο ζήτημα της βιοποικιλότητας.

3.6 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει συνεπώς το γεγονός ότι η Επιτροπή εξετάζει ενδελεχώς την έκθεση ΤΕΕΒ και παρέχει τόσο σημαντικά επιχειρήματα σχετικά με την οικονομική σημασία της βιοποικιλότητας. Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί, ωστόσο, ότι δεν θα πρέπει η προσοχή να εστιάζεται στην οικονομική διάσταση της βιοποικιλότητας. Διότι:

- υπάρχουν πολλοί σημαντικοί λόγοι για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, οι οποίοι δεν μπορούν και δεν πρέπει να αποτιμώνται χρηματικά, όπως είναι το «ίδιο δικαίωμα της φύσης», το ζήτημα της Δημιουργίας, η πολιτισμική σημασία της ποικιλότητας ή και η απλή ταύτιση με τη φύση,
- δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να οδηγηθούμε σε μια κατάσταση όπου η αναγκαιότητα διατήρησης συγκεκριμένου είδους εξαρτάται από τον υπολογισμό της οικονομικής του αξίας.

3.7 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκφράζει τον φόβο ότι η έκθεση ΤΕΕΒ μπορεί να έχει την ίδια τύχη με την έρευνα Stern για την προστασία του κλίματος, της οποίας οι προειδοποιήσεις κατά των οικονομικών μακροπρόθεσμων συνεπειών της αλλαγής του κλίματος δεν λαμβάνονται επίσης δεόντως υπόψη. Είναι ενδεικτικό ότι οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών, κατά βάση, δεν έχουν έως τώρα ασχοληθεί με την έκθεση ΤΕΕΒ.

3.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, στην παρούσα κατάσταση, δεν μπορεί να επιδιώκεται ως λύση η ανακίνηση παλαιών στόχων του 2001, ήτοι ο ανακαθορισμός των επιδιωκόμενων στόχων του 2010 για το 2020 και ο καθορισμός νέων οραμάτων για το 2050, όσο σημαντικά και να είναι τα μακροπρόθεσμα αυτά οράματα. Είναι πολύ σημαντικότερο να αξιολογηθούν οι πολιτικές και τα μέσα που υφίστανται και να τύχουν επιτέλους επεξεργασίας και εφαρμογής μέτρα που είναι καλύτερα και αποτελεσματικά σε ευρύτερη κλίμακα. Η νέα στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα 2020 πρέπει κατά συνέπεια να μην συμπεριλάβει μόνο συγκεκριμένους, ποσοτικοποιημένους και ενδιάμεσους στόχους, αλλά να περιέχει ειδικότερα έναν συγκεκριμένο και δεσμευτικό σχεδιασμό εφαρμογής και να προσδιορίζει σαφείς αρμοδιότητες. Πρέπει δε να μεριμνά για επαρκή χρηματοδότηση.

4. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την ανακοίνωση

4.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι στόχος της ανακοίνωσης της Επιτροπής είναι η έναρξη νέου διαλόγου μεταξύ των πολιτικώς υπευθύνων της ΕΕ, ο οποίος θα ολοκληρωθεί με ένα σαφές μήνυμα προς την κοινωνία και μια σαφή εντολή προς τις αρμόδιες υπηρεσίες. Με την προσέγγιση αυτή είναι σύμφωνη.

4.2 Χαιρετίζει την απόφαση του Συμβουλίου των Υπουργών Περιβάλλοντος, της 15ης Μαρτίου 2010, το οποίο υποστήριξε

στην ουσία την Επιλογή 4. Προειδοποιεί όμως ότι δεν θα πρέπει, όπως συνέβη ήδη το 2001, να προτιμηθεί η ενασχόληση με άλλα ζητήματα, προτού συναχθούν πραγματικά συμπεράσματα. Διότι, στην περίπτωση αυτή, κινδυνεύουν οι νέοι αυτοί στόχοι να έχουν την ίδια τύχη με αυτούς του 2001.

4.3 Η ΕΟΚΕ δεν θεωρεί επαρκές να ασχολείται «μόνον» το Συμβούλιο Περιβάλλοντος με αυτά τα θέματα και ζητεί να επιληφθούν αυτών και οι άλλες σχετικές συνδέσεις του Συμβουλίου. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής διατυπώνεται σαφώς ότι, πέραν της οικολογικής και της δεοντολογικής διάστασης, υφίσταται και οικονομική διάσταση της απώλειας βιοποικιλότητας. Για τον λόγο αυτόν η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι και οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών κατά κύριο λόγο θα ασχοληθούν με το πρόβλημα αυτό και ότι θα γίνουν εκτιμήσεις σχετικά με τα οικονομικά μέσα που πρέπει να προβλεφθούν στους προϋπολογισμούς των προσεχών ετών και σχετικά με τις λοιπές αλλαγές στην οικονομία και την πολιτική που θα πρέπει να τα συνοδεύουν.

4.4 Η ΕΟΚΕ είναι ιδιαίτερος απογοητευμένη διότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σε αντίθεση με το έτος 2001, δεν έχει διατυπώσει κάποιο σαφές μήνυμα. Στη νέα στρατηγική της ΕΕ για το 2020, η οποία υποτίθεται ότι έχει ως στόχο την προώθηση της «πράσινης Ευρώπης», δεν ενυπάρχουν ούτε μια φορά οι όροι «βιοποικιλότητα», «ενδιατήματα», «προστασία της φύσης», «προστασία των ειδών» ή η προστασία της ποικιλίας γενετικών πόρων. Η ποικιλία των ειδών αναφέρεται μόνο δύο φορές και παρεπιπτόντως το θέμα «αποτελεσματική χρήση των πόρων». Ακόμα και στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2010 δεν αφιερώνεται ειδικό κεφάλαιο σε αυτό το καίριο ζήτημα. Μόνο η απόφαση του Συμβουλίου Περιβάλλοντος της 15ης Μαρτίου επικυρώνεται στο πλαίσιο ζητημάτων πολιτικής για το κλίμα.

4.5 Είναι σαφές ότι η σημασία της διατήρησης της βιοποικιλότητας δεν βρίσκεται στο επίκεντρο της πολιτικής σκέψης και δράσης. Αυτό αποτελεί εσφαλμένο και απαράδεκτο μήνυμα προς την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη, η οποία παρουσιάζει ούτως ή άλλως σημαντικές ελλείψεις γνώσης και δράσης.

4.6 Το νέο όραμα βιοποικιλότητας πρέπει να καθορίζει σαφέστερα τις αρμοδιότητες, για παράδειγμα τη σχέση μεταξύ ΕΕ, κρατών μελών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, μεταξύ των φορέων της οικονομίας, των ενώσεων και της κοινωνίας, αλλά και μεταξύ των ίδιων των υπηρεσιών της Επιτροπής.

4.7 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής ότι η βιοποικιλότητα αποτελεί διακλαδικό ζήτημα καίριας σημασίας. Ακριβώς για τον λόγο αυτόν η προς επεξεργασία στρατηγική για τη βιοποικιλότητα πρέπει 1) να ενσωματωθεί επειγόντως στη στρατηγική της ΕΕ για το 2020 και 2) να συζητηθεί από όλες τις υπηρεσίες της Επιτροπής, να αντιμετωπισθεί με σοβαρότητα και να εφαρμοσθεί με επιμονή, για παράδειγμα από τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τη γεωργία, την ενέργεια και τις μεταφορές. Στο πλαίσιο της έγκριση της στρατηγικής της ΕΕ για το 2020, περιλαμβανομένης της ενσωματωμένης προσέγγισης για τη βιοποικιλότητα, θα πρέπει να δεσμευτούν όλες οι υπηρεσίες της Επιτροπής να συνεισφέρουν στην υλοποίηση. Σε αυτό εντάσσεται και η συνεισφορά στην εξέταση της συμμόρφωσης των προγραμμάτων στήριξης και των κανονισμών τους προς τις επιταγές της προστασίας της Φύσης, καθώς και οι αντίστοιχες ενέργειες προσαρμογής.

4.8 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι η Επιτροπή θα δημοσιεύσει, το φθινόπωρο του 2010, αναλυτικό κατάλογο από τον οποίο θα προκύπτουν οι συγκεκριμένοι τομείς πολιτικής στους οποίους υφίστανται οι ελλείψεις όσον αφορά την ενσωμάτωση των στόχων για τη βιοποικιλότητα, οι οποίες δεν αναφέρονται σαφώς στην ανακοίνωση. Παράλληλα θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ο λόγος για τον οποίο η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα του 2006, η οποία περιλάμβανε περίπου 160 διαφορετικά μέτρα, δεν απεδείχθη επαρκής ώστε να επιδράσει με επιτυχή τρόπο.

4.9 Το προς επεξεργασία όραμα για τη βιοποικιλότητα θα πρέπει να προβλέπει τα μέσα και τις πολιτικές αλλαγές με τις οποίες θα επιχειρηθεί η διόρθωση των εν λόγω αναλυθεισών ελλείψεων.

4.10 Η επικείμενη μεταρρύθμιση του προϋπολογισμού καθώς και ο αναπροσανατολισμός της γεωργικής και της αλιευτικής πολιτικής και των Διαρθρωτικών Ταμείων, που συνιστούν κεντρικούς τομείς πολιτικής της ΕΕ, θα αποτελέσουν δοκιμασία για την πολιτική βιοποικιλότητας της ΕΕ, όσον αφορά αφενός την επιδιωκόμενη εδώ και χρόνια ενσωμάτωση σε άλλους τομείς πολιτικής και αφετέρου τα αναγκαία χρηματοδοτικά μέσα (οι δαπάνες της ΕΕ για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας αποτελούν το 0,1 % του προϋπολογισμού· από την άλλη πλευρά υπάρχουν πολλές δαπάνες που έχουν αρνητικές συνέπειες στη βιοποικιλότητα).

4.11 Στο πλαίσιο αυτό η ΕΟΚΕ τονίζει τον σημαντικό ρόλο της γεωργίας στη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Μεγάλο μέρος της ποικιλίας ειδών προέκυψε στο πλαίσιο παραδοσιακών μορφών γεωργικής καλλιέργειας, οι οποίες πάντως στις μέρες μας, κυρίως για οικονομικούς λόγους, δεν έχουν λόγο ύπαρξης.

4.12 Είναι, συνεπώς, αναγκαίο να βρεθούν τρόποι καλύτερης σύνδεσης μεταξύ της γεωργίας και της διατήρησης ειδών· σε μερικά κράτη μέλη υπάρχουν θετικές προσεγγίσεις, οι οποίες πρέπει να αξιολογηθούν και να επεκταθούν μαζικά. Πρέπει να δοθούν στους γεωργούς κίνητρα για την εξασφάλιση αντίστοιχων αποτελεσμάτων⁽³⁾.

4.13 Η προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας αποκτά σήμερα ιδιαίτερη σημασία. Στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, η γνώση των ζητημάτων της θαλάσσιας οικολογίας είναι περιορισμένη και η πίεση προς τις αρχές και τα αρμόδια όργανα σχετικά χαμηλή. Θα πρέπει να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των σημερινών συστημάτων προστασίας των θαλάσσιων πόρων και να καταβληθούν προσπάθειες για να δοθεί υψηλότερη προτεραιότητα σε αυτήν την προστασία στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και της διαχείρισης της οικονομίας.

4.14 Αναμένεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση να προετοιμαστεί δεόντως για τη 10η Διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα και να παράσχει σημαντική συμβολή στο νέο παγκόσμιο στρατηγικό σχέδιο για την προστασία της βιοποικιλότητας μετά το 2010.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Οι νόμοι, οι κανόνες και τα μέτρα που υφίστανται σήμερα προφανώς δεν επαρκούν για τη διασφάλιση της βιοποικιλότητας, δηλαδή, η απώλεια βιοποικιλότητας δεν επέρχεται μέσω συνεχών παραβιάσεων της ισχύουσας νομοθεσίας αλλά - σε μεγάλο βαθμό - εντός του πλαισίου της. Ο έμπρακτος σεβασμός στη Φύση απο-

δεικνύεται έτσι πολλές φορές ως οικονομικό μειονέκτημα όσον αφορά τον ανταγωνισμό. Από την άλλη πλευρά η οικονομική σημασία της βιοποικιλότητας συζητείται μεν ολοένα και περισσότερο σε επίπεδο ειδικών, αλλά η επίδρασή της δεν τυγχάνει ακόμη πραγματικής αποδοχής και αναγνώρισης. Η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι η Επιτροπή και το Συμβούλιο θα ασχοληθούν ιδιαίτερω με αυτές τις περιστάσεις και θα καταρτίσουν σχέδιο αντιμετώπισής τους. Η εσωτερική εξωτερικού κόστους, η οποία ζητείται συχνά αλλά εφαρμόζεται όμως μόνο μερικώς, θα μπορούσε να βοηθήσει σε αυτό το ζήτημα.

5.2 Ιδίως στην ΚΓΠ θα πρέπει η διατήρηση της βιοποικιλότητας να διαδραματίζει σημαντικότερο ρόλο. Στο πλαίσιο της γεωργικής μεταρρύθμισης μετά το 2013 θα πρέπει τα κριτήρια για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας να καταστούν σημαντικότερο συστατικό στοιχείο της ΚΓΠ, προκειμένου να καταστεί δυνατή η αντιμετώπιση της παρούσας σύγκρουσης μεταξύ της οικονομικής παραγωγής και της διατήρησης της Φύσης.

5.3 Το σκεπτικό που διατυπώνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής περί «πράσινων υποδομών» θα πρέπει να μετεξελιχθεί δραστικά. Η επίτευξη των στόχων για τη βιοποικιλότητα απαιτεί όχι μόνο ένα εκτεταμένο σύστημα προστατευόμενων περιοχών, το οποίο είναι υπό διαμόρφωση μέσω του δικτύου NATURA 2000, αλλά και ένα ευρωπαϊκό σύστημα διασύνδεσης βιοτόπων, ή για να παραμείνουμε εντός της ευρωπαϊκής ορολογίας, ενός διευρωπαϊκού δικτύου «Φύση». Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν να υπαχθούν:

- οδοί μετακίνησης αποδημητικών ζωικών ειδών, όπως είναι ο λύκος, ο λύγκας, η αρκούδα, η αγριόγατα, οι οποίες αποτελούνται για παράδειγμα από γραμμικές δομές για είδη που ζουν σε δάση·
- σύνδεση μεταξύ παρυδάτιων εκτάσεων αφενός και υδροβιοτόπων αφετέρου κατά την εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσιο για το νερό, γεγονός που θα βοηθούσε είδη που ζουν σε υδροβιοτόπους και στις παρυδάτιες εκτάσεις (δομές ανοικτών εκτάσεων γης), αλλά και
- καλλιεργήσιμες και μη καλλιεργήσιμες παρυφές αγρών, δασύλλια, λιβάδια πλούσια σε ζωικά είδη (πεδινά λιβάδια), περάσματα ειδών που ζουν σε ανοικτές εκτάσεις γης (σύνδεση με την προώθηση της γεωργίας).

5.4 Ένα τέτοιο διευρωπαϊκό δίκτυο «Φύση» θα στήριζε τη δικτύωση των περιοχών του Natura 2000 και την εφαρμογή της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα και θα αποτελούσε επίσης εν μέρει δράση κατά της αλλαγής του κλίματος. Θα παρείχε τη δυνατότητα σε χερσαία είδη ζώων να αντιδράσουν στην αλλαγή του κλίματος μέσω αποδημητικών μετακινήσεων. Τουλάχιστον εξίσου σημαντικό είναι όμως το γεγονός ότι ένα τέτοιο δίκτυο επιτρέπει την ανταλλαγή μεταξύ έως τώρα απομονωμένων πληθυσμών ενός είδους, γεγονός που αποτελεί σημαντική βάση για τη διασφάλιση της επιβίωσής του.

5.5 Για την εξασφάλιση και την περαιτέρω ανάπτυξη των περιοχών του NATURA 2000, που αποτελεί τον έως τώρα πυρήνα της ενωσιακής πολιτικής για τη βιοποικιλότητα, η ΕΕ θα πρέπει να δημιουργήσει επιτέλους επαρκή δυνατότητα στήριξης για την ανάπτυξη και την προστασία των περιοχών αυτών.

⁽³⁾ ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ. 35.

5.6 Ορθώς η Επιτροπή αναφέρεται στη διαφορετική κατανομή της βιοποικιλότητας. Υπάρχουν περιοχές, στις οποίες υφίσταται ακόμη σημαντική βιοποικιλότητα και άλλες στις οποίες, ειδικά λόγω της ανθρώπινης δραστηριότητας, η βιοποικιλότητα έχει μειωθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Δεν θα πρέπει όμως από αυτό να προκύψει κάποιο εσφαλμένο συμπέρασμα: τα πολιτικά μέτρα, περιλαμβανομένων των χρηματοδοτήσεων, δεν πρέπει να επικεντρωθούν μόνο στις περιοχές με καίρια σημασία όσον αφορά τη βιοποικιλότητα. Απαιτείται και στις περιοχές με περιορισμένη βιοποικιλότητα - ιδίως σε αυτές - ένα ευρύ φάσμα πολιτικών μέσων, προκειμένου να διατηρηθούν ή να αποκατασταθούν οι υπηρεσίες των οικοσυστημάτων. Από την άλλη πλευρά, τα κράτη εκείνα που μεριμνούν ακόμη για ένα υψηλό επίπεδο προστασίας ή δυνατότητας προστασίας δεν θα πρέπει να «τιμωρούνται» αλλά να επιβραβεύονται.

5.7 Η διατήρηση της βιοποικιλότητας δεν χρειάζεται να επιδιώκει μόνο την καθολική προσέγγιση. Το νέο όραμα της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα θα πρέπει επίσης να δίνει έμφαση στη θετική σύνδεση μεταξύ προστασίας του κλίματος και προστασίας των ειδών και, κατά συνέπεια, να βελτιώσει ιδίως τη διατήρηση και ανάπτυξη τυρφώνων, υδροβιοτόπων και λιβαδιών, καθώς και αειφόρων δασικών οικοσυστημάτων. Η πολιτική σχετικά με τη χρήση βιομάζας για

ενεργειακούς σκοπούς δεν θα πρέπει να έρχεται σε αντίθεση με την προσέγγιση αυτή. Για να αποτραπεί αυτό θα πρέπει να θεσπισθούν κριτήρια αειφορίας, τα οποία θα πρέπει να εφαρμόζονται και σε άλλους τομείς (όπως για παράδειγμα στις ζωοτροφές).

5.8 Η ΕΟΚΕ τονίζει και πάλι τη σημασία που θα έχει η πραγματική συνειδητοποίηση του προβλήματος που αφορά τη σημασία της διατήρησης της βιοποικιλότητας από την κοινωνία και τους οικονομικούς φορείς. Από το σημείο αυτό απέχουμε πολύ, παρ' όλα τα διαθέσιμα προγράμματα και παρά το έργο των περιβαλλοντικών ενώσεων.

5.9 Ακόμα και οι φραστικές επιλογές που χρησιμοποιούνται στην ειδική πολιτική πρέπει να επανεξεταστούν: τι σημαίνει για τον απλό πολίτη «βιοποικιλότητα», μπορεί να κατανοήσει τους όρους «είδος» ή «υπηρεσία του οικοσυστήματος»; Πολλές μελέτες αναδεικνύουν την τρομακτική άγνοια σχετικά με οικολογικά ζητήματα. Ακόμη και από το γεγονός αυτό διαφαίνεται ότι η διατήρηση της Φύσης δεν αποτελεί απλώς καθήκον των Υπουργών Περιβάλλοντος, αλλά απαιτείται και εκπαιδευτική πολιτική, προκειμένου να παρασχεθούν οι απαιτούμενες βασικές γνώσεις.

Βρυξέλλες, 15 Σεπτεμβρίου 2010.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI